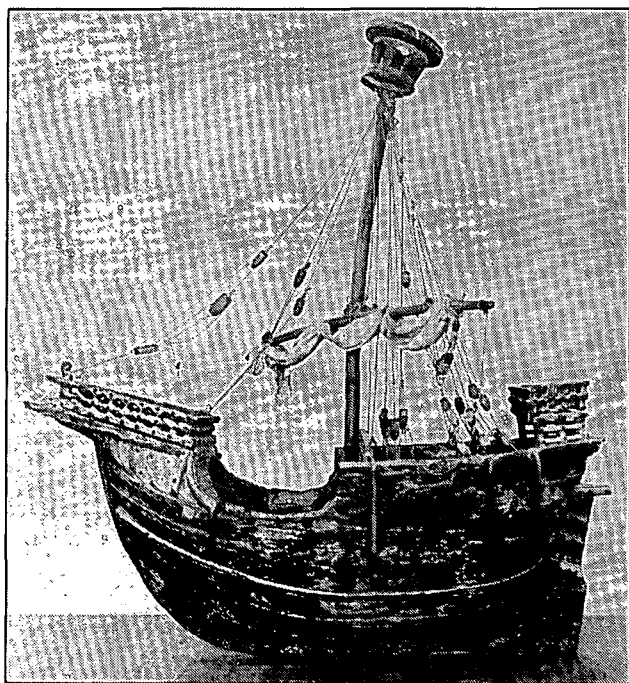

L'any 1929, Henry B. Culver feia pública l'existència a Nova York del model naval que ara coneixem amb el nom de "la coca de Mataró". El treball de Culver és estrictament tècnic, aliè per tant a l'objectiu històric dels "FULLS", però ens ha semblat oportú recollir ací la seva petita part introductòria, perquè és on s'hi descriu el "descobriment" de la nau i s'hi declara la seva procedència mataronina.

UN MODEL NAVAL CONTEMPORANI DEL SEGLE XV ⁽¹⁾

Diu un proverbi: Què hi ha de tan insòlit com un dia de juny? Naturalment, tothom entén que el mot "insòlit" emprat en aquest context, significa "escollit, excepcionalment bonic". Ara bé, com que el juny té trenta dies, cadascun o tots plegats poden ésser insòlits. En canvi, què hi ha de més insòlit que un model de vaixell contemporani del segle XV? No és un vaixell així insòlit en el sentit de "singular", o també "d'escollit" o "d'excepcionalment bonic"? Personalment, jo no hauria cregut mai que un objecte semblant hagués pogut escapar-se de l'erosió del temps. Això no obstant, ha aparegut a Nova York !

LA COCA DE MATARÓ.

Fotografia: Museum voor land en Volkenkunde en Maritiem Museum "Prins Hendrik" - Rotterdam.

A les Galeries Reinhard, a la Cinquena Avinguda, cantonada amb el carrer 57, tenen un model de vaixell que és sense cap dubte aproximadament dels temps de Colom. Prové d'una capelleta d'una població marítima anomenada Mataró, a la costa de Catalunya, a Espanya, on havia estat penjat com a *ex-voto*.

Aquest model ofereix tanta similitud amb les representacions contemporànies de vaixells rodons de l'època, que ningú no pot en general impugnar la seva fidelitat. El seu estat de conservació és extraordinari, atesa l'antiguitat que té i el fet que no se li hagués dedicat probablement cap atenció especial durant els anys que romangué penjat a les bigues de la teulada de la seva església protectora, mirat pels de casa amb indiferència i vist pels casuals estrangers amb curiositat respecte al fet o a l'esdeveniment que menaren a la seva pia dedicació. (*)

Nota de Mr. R. Morton Nance

* Allò que fa que sigui més admirat encara, és que aquest vaixell eclesial, el més antic que coneixem, pugui ser un model naval, no pas una talla; la seva data no pot anar gaire més lluny del 1490; bé que podria ser, com a molt, d'uns cinquanta anys abans.

1.- Henry B. Culver, *A contemporary fifteenth-century ship model*, dins "Mariner's Mirror", Londres, XV, 1929, 213-219. Aquest treball porta al final unes notes o comentaris de Mr. R. Morton Nance.

Trad. de Joaquina Ximenes.